

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki wstępne w województwie dolnośląskim

01.10.2021 r.

↓ ok. **15%**

Spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego, w 2020 r. utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni.

W porównaniu z wynikami uzyskanymi w PSR 2010, zmniejszeniu uległa powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych.

Wprowadzenie

Powszechny Spis Rolny 2020 (PSR 2020) został przeprowadzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r. i był drugim spisem rolnym od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1091, wszystkie kraje członkowskie UE miały obowiązek przeprowadzić badanie zintegrowanych statystyk dotyczących gospodarstw rolnych w 2020 r. Podstawowym celem tego badania było dostarczenie informacji na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Konieczność przeprowadzenia spisu wynikała również z potrzeb informacyjnych krajowych użytkowników danych, a przede wszystkim z weryfikacji danych ze źródeł administracyjnych oraz z potrzeby aktualizacji operatu do przyszłych badań rolniczych realizowanych w okresach międzyspisowych. Krajową podstawą prawną do przeprowadzenia spisu rolnego była ustawa o powszechnym spisie rolnych w 2020 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1728 z późn. zm.).

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej.

1. Gospodarstwa rolne

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego, w 2020 r. w województwie dolnośląskim istniało 53 tys. gospodarstw rolnych i w porównaniu do Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. było to mniej o ok. 9 tys., tj. o 15%. W kraju liczba gospodarstw zmniejszyła się o blisko 13%.

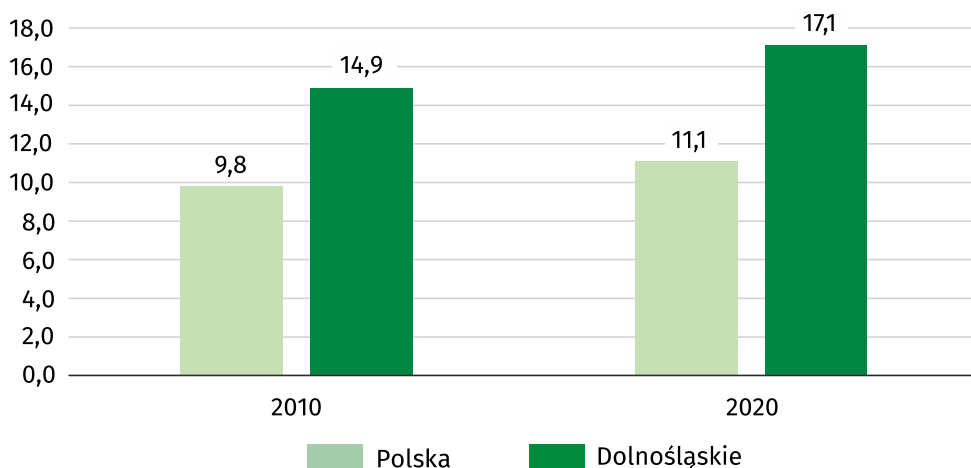
Tabela 1. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

Lata	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha							
		0-1	1-5	5-10	10-15	15-20	20-50	50-100	100 i więcej
w tysiącach									
2010	62	1	31	13	6	3	5	2	1
2020	53	1	25	11	5	2	5	2	1

Zarówno spadek liczby gospodarstw rolnych, jak i ograniczenie areálu użytków rolnych znalazły swoje odzwierciedlenie we wzroście średniej powierzchni użytków rolnych (UR) przypadającej na 1 gospodarstwo rolne z 14,9 ha w 2010 r. do 17,1 ha w 2020 r. (w kraju z 9,8 ha w 2010 r. do 11,1 ha w 2020 r.).

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Wykres 1. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych (w ha)

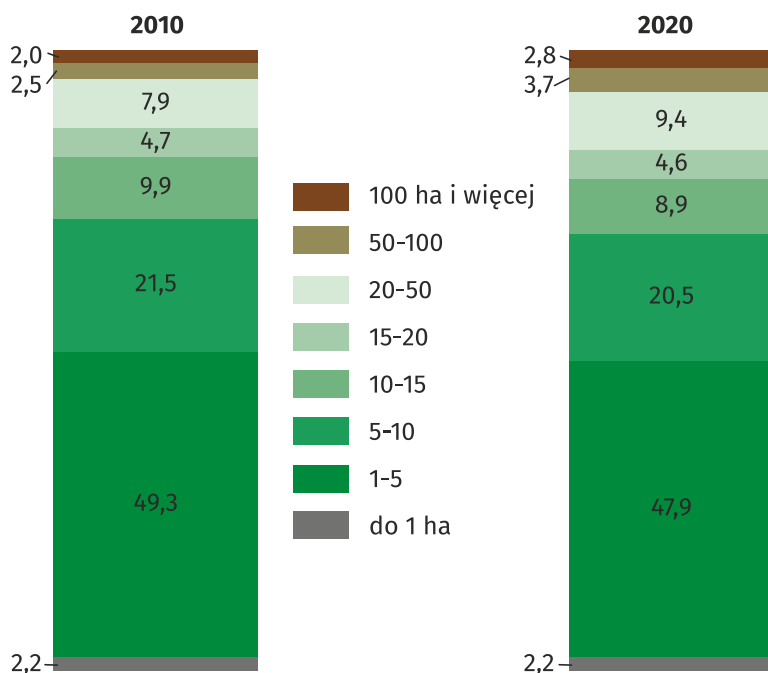

Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w województwie dolnośląskim wynosiła 17,1 ha

Na przestrzeni dziesięciolecia obserwuje się korzystny kierunek przemian – zauważalne są procesy koncentracji produkcji rolniczej, czyli zmniejszania się liczby gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W porównaniu do PSR 2010 największy spadek (o ponad 5 tys.) liczby gospodarstw zanotowano wśród tych o powierzchni od 1 do 5 ha użytków rolnych.

W 2020 r. w województwie dolnośląskim 26 tys. (tj. 50%) gospodarstw charakteryzowało się powierzchnią powyżej 5 ha użytków rolnych.

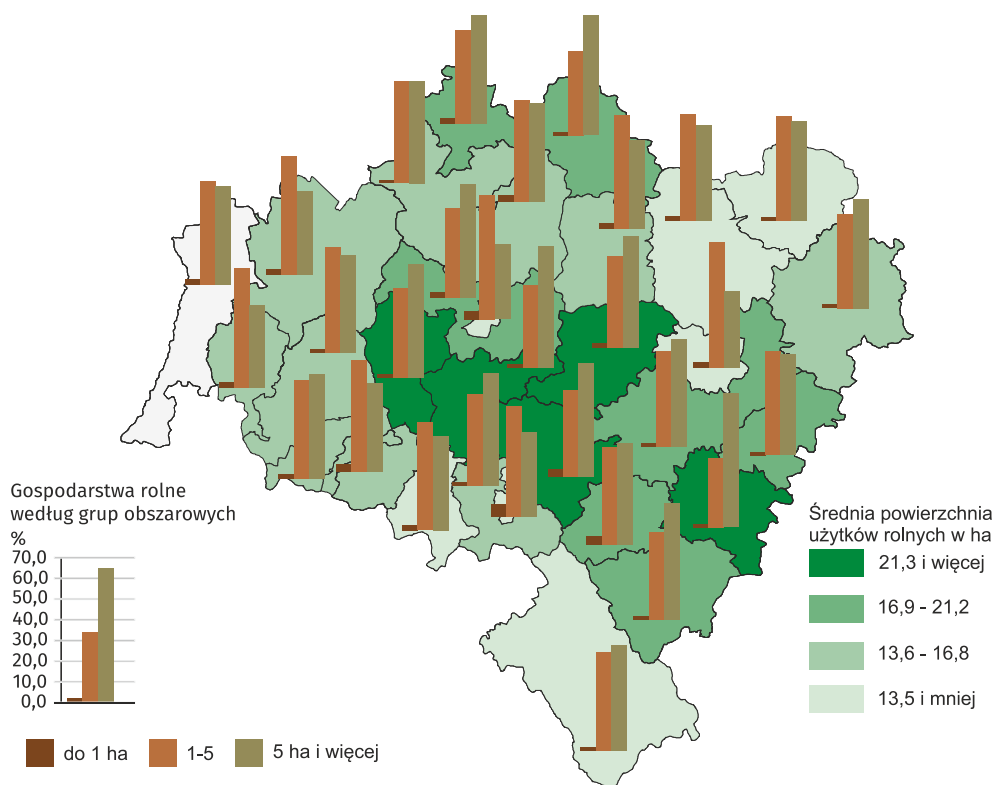
Wykres 2. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych (w %)

W ciągu dziesięciu lat nieznacznej poprawie uległa struktura gospodarstw rolnych. Zmniejszył się udział gospodarstw mniejszych, tj. o powierzchni od 1 do 5 ha – o 1,4 p.proc., od 5 do 10 ha oraz w przedziale od 10 do 15 ha – po 1,0 p.proc. Zwiększył się natomiast udział gospodarstw większych o powierzchni od 20 do 50 ha – o 1,5 p.proc oraz tych o areale od 50 do 100 ha – o 1,2 p.proc.

Gospodarstwa rolne o powierzchni 50 ha i więcej stanowiły 6,5% gospodarstw ogółem, w tym te największe o powierzchni 100 ha i więcej – 2,8% gospodarstw ogółem. Dla porównania w kraju odsetki te wynosiły odpowiednio 2,0% oraz 1,0%.

Mapa 1. Gospodarstwa rolne oraz średnia powierzchnia użytków rolnych w 2020 r.

Do powiatów o najwyższej średniej powierzchni użytków rolnych należały: strzeliński – 27,2 ha, złotoryjski – 24,7 ha oraz średzki – 23,4 ha.

Podobnie jak w 2010 r., najwięcej gospodarstw rolnych odnotowano w województwach: mazowieckim – 208 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 229 tys.), lubelskim – 161 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 188 tys.) oraz małopolskim – 127 tys. gospodarstw (w 2010 r. – 154 tys.). Województwo dolnośląskie należało do województw o niedużej ilości gospodarstw rolnych i zajmowało 10. lokatę.

2. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

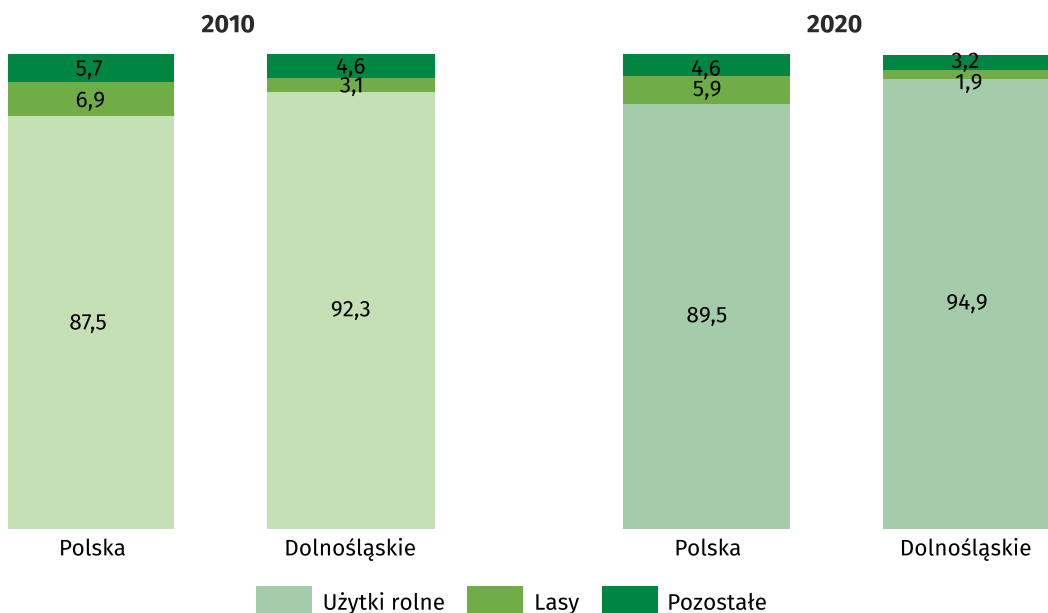
Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r. powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych wyniosła ok. 946 tys. ha i w porównaniu z 2010 r. była mniejsza o 50 tys. ha (tj. o 5,0%). Powierzchnia użytków rolnych ogółem w gospodarstwach rolnych wyniosła ok. 898 tys. ha i w ciągu ostatnich 10 lat zmniejszyła się o ok. 21 tys. ha (tj. o 2,3%). Pod względem tego arealu województwo dolnośląskie zajęło 8. miejsce w kraju; najwięcej użytków rolnych znajdowało się w województwie mazowieckim – 1962 tys. ha.

Tabela 2. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych

Lata	Powierzchnia gruntów ogółem	Użytki rolne		Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	w tym w dobrej kulturze		
W tysiącach hektarów					
2010	996	919	897	31	46
2020	946	898	890	18	30
2010=100					
2020	95,0	97,7	99,1	58,6	65,2

Udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogólnej wyniósł 94,9% i w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zwiększył się o 2,6 p.proc. W strukturze użytkowania gruntów odnotowano znaczny wzrost udziału powierzchni zasiewów – o 4,4 p.proc. i mniejszy wzrost udziału łąk trwałych – o 0,6 p.proc. Zmniejszył się natomiast udział: gruntów ugorowanych – o 2,3 p.proc., upraw trwałych i pastwisk trwałych – po 0,6 p.proc., a także lasów – o 1,2 p.proc. oraz pozostałych gruntów – o 1,4 p.proc.

Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych (w %)

Pomimo spadku powierzchni użytków rolnych w 2020 r. w relacji do 2010 r. powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych zwiększyła się o blisko 23 tys. ha (tj. o 3,2%), natomiast zmniejszyła się powierzchnia gruntów ugorowanych o ok. 22 tys. ha (tj. o ok. 72%) i upraw trwałych o ok. 5 tys. ha (tj. o 51,2%).

Wstępne wyniki spisu rolnego pokazują, że ogólna powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych w 2020 r. wyniosła ponad 738 tys. ha i była większa o ok. 22 tys. ha w porównaniu z 2010 r. W strukturze zasiewów nadal dominującą uprawą są zboża ogółem (ok. 70%), których powierzchnia uprawy wyniosła ok. 517 tys. ha (6. lokata w kraju).

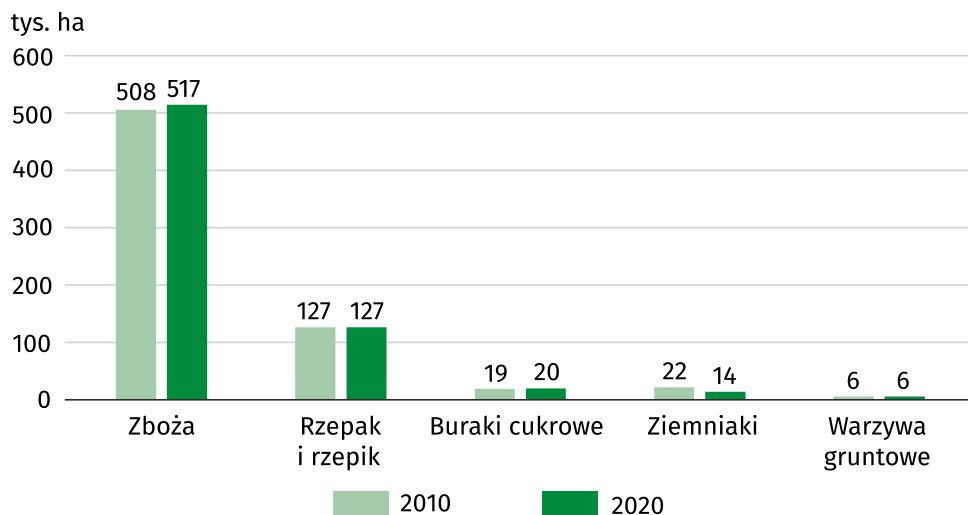
Tabela 3. Powierzchnia zasiewów głównych upraw rolnych

Lata	Powierzchnia zasiewów	Zboża		Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Warzywa gruntowe
		ogółem	w tym podstawowe				
W tysiącach hektarów							
2010	716	508	411	22	19	127	6
2020	738	517	405	14	20	127	6
W odsetkach							
2010	100,0	71,0	57,5	3,1	2,7	17,8	0,8
2020	100,0	70,0	54,8	2,0	2,7	17,2	0,8

W ciągu ostatnich 10 lat można zaobserwować pewne zmiany w strukturze zasiewów poszczególnych upraw. W porównaniu do 2010 r. zmniejszył się udział zbóż ogółem (o 1,0 p.proc.), ziemniaków (o 1,1 p.proc.) oraz rzepaku i rzepiku (o 0,6 p.proc.), natomiast udział buraków cukrowych oraz warzyw gruntowych pozostał na niezmiennym poziomie. Udział powierzchni zasiewów zbóż w województwie stanowił 7% zasiewów w Polsce, co dało dolnośląskiemu 6. miejsce w kraju. Najwyższy odsetek powierzchni zbóż zanotowano w województwie wielkopolskim (14,1%). Natomiast pod względem areалу uprawy rzepaku i rzepiku województwo dolnośląskie zajmowało 2. lokatę w kraju (udział w powierzchni krajowej – 13,0%), buraków cukrowych – 4. lokatę (8,2%), ziemniaków – 7. lokatę (6,4%), warzyw gruntowych – 9. lokatę (4,4%).

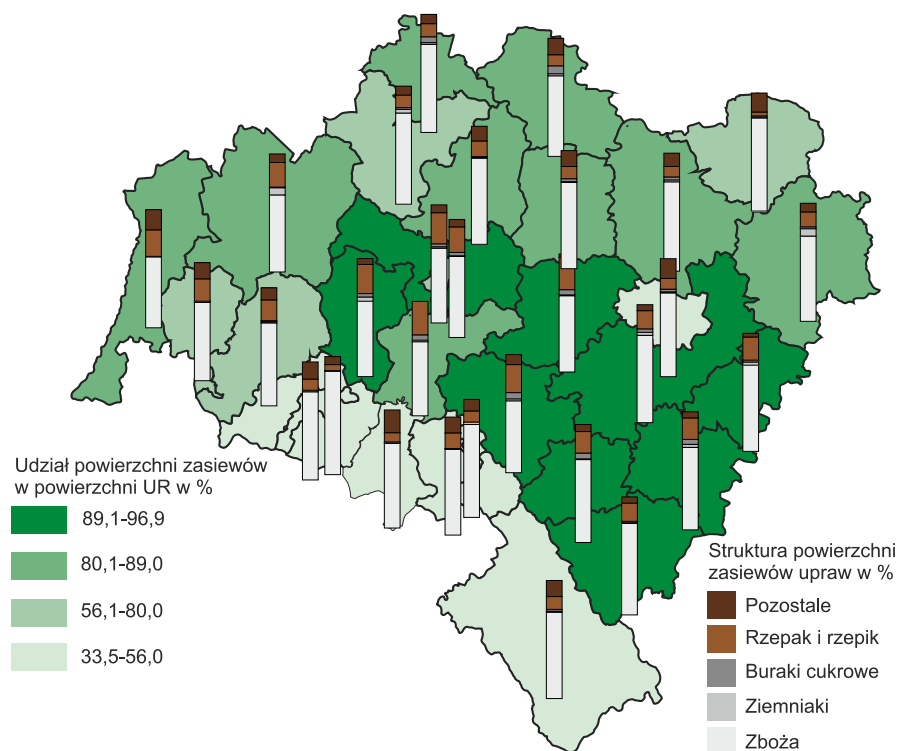
Województwo dolnośląskie zajmowało 2. lokatę w kraju pod względem powierzchni uprawy rzepaku i 4. lokatę pod względem powierzchni uprawy buraków cukrowych

Wykres 4. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

Największy odsetek zasiewów (ponad 95%) w powierzchni użytków rolnych odnotowano w powiatach strzelińskim i średzkim, natomiast najmniejszy (poniżej 40%) w powiatach kamienno-górskim i jeleniogórskim. W strukturze zasiewów największy odsetek powierzchni uprawy zbóż wystąpił w Jeleniej Górze (87,7%), rzepaku i rzepiku – w powiatach jaworskim (28,3%) i średzkim (27,4%), ziemniaków (ponad 6%) – oleśnickim i bolesławieckim, a buraków cukrowych – w górowskim (6,7%).

Mapa 2. Powierzchnia zasiewów w 2020 r.

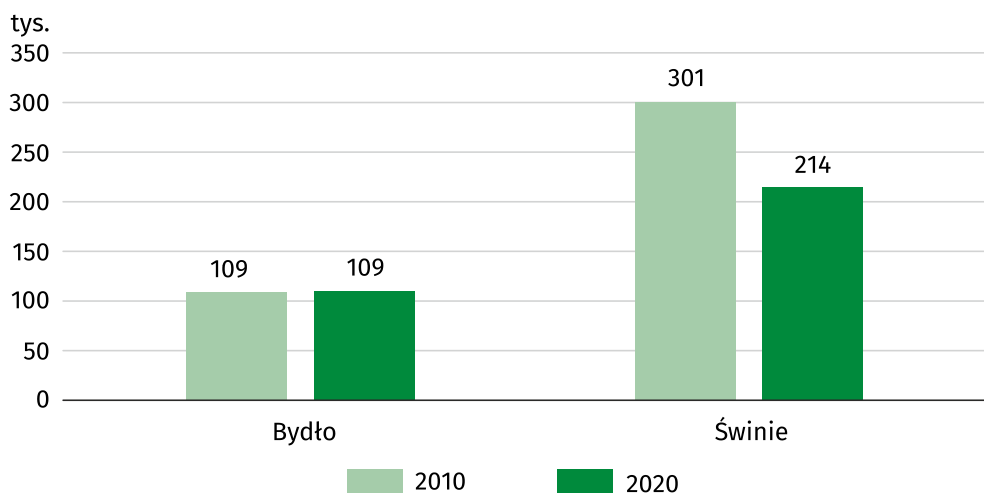

3. Zwierzęta gospodarskie

W 2020 r. w województwie dolnośląskim pogłowie bydła wynosiło 109 tys. szt. i była to wartość równa tej z 2010 r. Pogłowie krów liczyło 45 tys. szt. i zmniejszyło się w stosunku do danych z poprzedniego spisu o 2 tys. szt. (tj. o 3,8%). Krowy stanowiły 41,1% ogólnego stada bydła (w 2010 r. 42,9%). Liczebność krów w województwie dolnośląskim wynosiła 1,8% ogólnej liczby krów w Polsce (tyle samo co w 2010 r., 14. lokata w kraju), natomiast liczebność bydła ogółem – 1,7% (spadek o 0,2 p.proc. w relacji do 2010 r., 14. lokata w kraju).

Zarówno w 2010 r., jak i 2020 r. w województwie dolnośląskim na 100 hektarów użytków rolnych przypadało 12 sztuk bydła, w tym 5 sztuk krów (15. lokata wśród województw).

Wykres 5. Pogłowie zwierząt gospodarskich

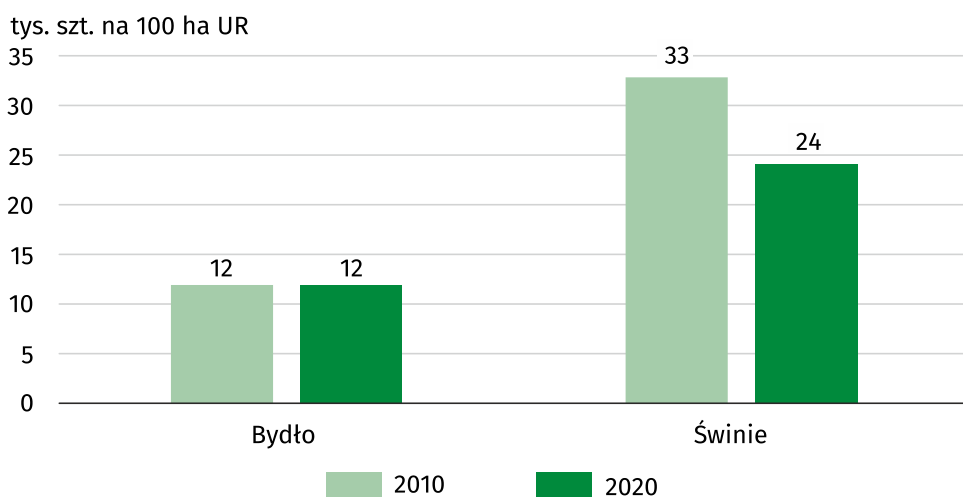

Pogłowie świń w województwie dolnośląskim w 2020 r. liczyło 214 tys. szt. i była to wartość niższa od danych z poprzedniego spisu z 2010 r. o 86 tys. szt. (spadek o 28,7%). Liczebność loch osiągnęła wartość 25 tys. szt. i oznacza to spadek w relacji do 2010 r. o 13 tys. szt. (tj. o 34,4%). Udział loch w pogłowie świń wyniósł 11,9% (w 2010 r. 12,9%). Liczba loch w województwie dolnośląskim wynosiła 3,1% ogólnej liczby loch w Polsce (wzrost o 0,4 p.proc. względem 2010 r., 10. lokata w kraju), natomiast liczebność świń ogółem – 1,9% (spadek o 0,1 p.proc. w porównaniu z 2010 r., 13. lokata w kraju).

Pogłowie świń w województwie dolnośląskim znacznie zmniejszyło swoją liczebność w 2020 r. w relacji do poprzedniego spisu (spadek o 28,7%)

W 2020 r. w województwie dolnośląskim na 100 ha użytków rolnych przypadły 24 sztuki świń (15. lokata w kraju), w tym 3 sztuki loch (13. miejsce wśród województw), a w 2010 r. były to 33 szt. świń oraz 4 szt. loch na 100 hektarów.

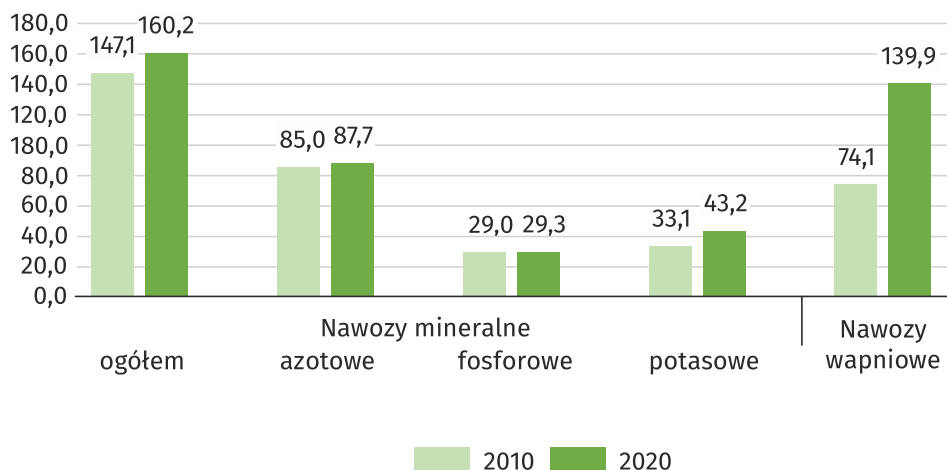
Wykres 6. Obsada zwierząt gospodarskich

4. Nawożenie roślin

W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych ogółem zużyto przeciętnie 160,2 kg NPK (łącznie nawozów azotowych, fosforowych i potasowych), a dla porównania w kraju – 132,9 kg NPK. W relacji do 2010 r. w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych – o 30,5% i wyniosło 43,2 kg/ha UR. Pod uprawy zastosowano ponadto 87,7 kg/ha UR nawozów azotowych i 29,3 kg/ha UR nawozów fosforowych, tj. więcej niż w 2010 r. odpowiednio o 3,2% i o 1,0%.

Wykres 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) w kg na 1 ha użytków rolnych

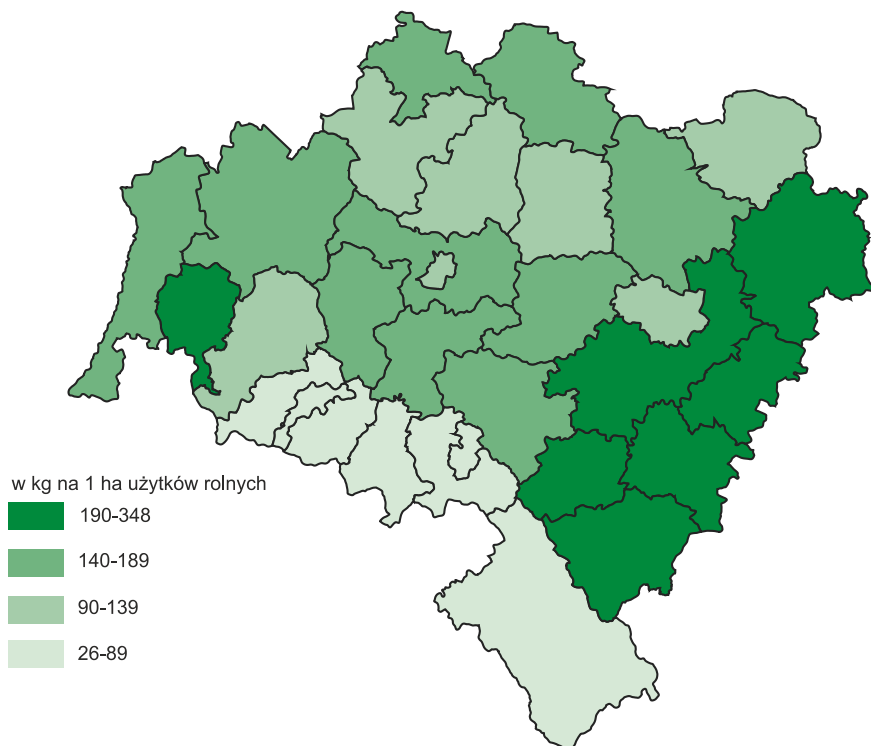

Z uwagi na regionalne zróżnicowanie intensywności produkcji roślinnej istnieją znaczne różnice zużycia nawozów mineralnych i wapniowych pod względem terytorialnym. Jeśli chodzi o zużycie nawozów mineralnych to województwo dolnośląskie zajęło 3. lokatę w kraju za województwem kujawsko-pomorskim (172,7 kg na 1 ha UR) oraz opolskim (190,2 kg na 1 ha UR).

W województwie dolnośląskim w 2020 r. średnie zużycie nawozów wapniowych (CaO) w przeliczeniu na 1 ha UR ogółem wyniosło 139,9 kg i było prawie dwukrotnie większe niż w 2010 r. (dla porównania w kraju zużycie CaO na 1 ha UR wynosiło 91,3 kg).

Do powiatów o najwyższym zużyciu nawozów na 1 ha UR w województwie dolnośląskim należały powiaty: lubański (348 kg na 1 ha UR), wrocławski (214 kg na 1 ha UR) oraz oławski (206 kg na 1 ha UR), natomiast najniższe zużycie wystąpiło w powiecie kamiennogórskim (26 kg na 1 ha UR), Jeleniej Górze (33 kg na 1 ha UR) oraz w powiecie wałbrzyskim (40 kg na 1 ha UR).

Mapa 3. Zużycie nawozów NPK (w przeliczeniu na czysty składnik) w 2020 r.

5. Ciągniki i maszyny rolnicze

W gospodarstwach województwa dolnośląskiego zarejestrowanych było 52 tys. ciągników rolniczych (o 6,9% mniej niż w 2010 r.), co stanowiło 3,6% ciągników w Polsce – 11. lokata w kraju (3,9% w 2010 r. i 10. lokata). W stosunku do danych z poprzedniego spisu zmniejszyła się również liczba kombajnów (o 15,4%), lecz wzrosła liczba kombajnów zbożowych (o 3,0%). Liczba pozostałych maszyn rolniczych została ograniczona o 19,0% w stosunku do 2010 r.

Liczba ciągników, kombajnów oraz pozostałych maszyn rolniczych była niższa niż w 2010 r.

Tabela. 4. Ciągniki i maszyny rolnicze

Lata	Ciągniki	Kombajny		Pozostałe maszyny
		ogółem	w tym zbożowe	
W tysiącach sztuk				
2010	56	13	8	21
2020	52	11	8	17
2010=100				
2020	93,1	84,6	103,0	81,0
Na 100 gospodarstw				
2010	90,1	20,9	13,1	34,6
2020	98,7	20,8	15,9	33,0
Na 100 ha użytków rolnych				
2010	6,1	1,4	0,9	2,3
2020	5,8	1,2	0,9	1,9

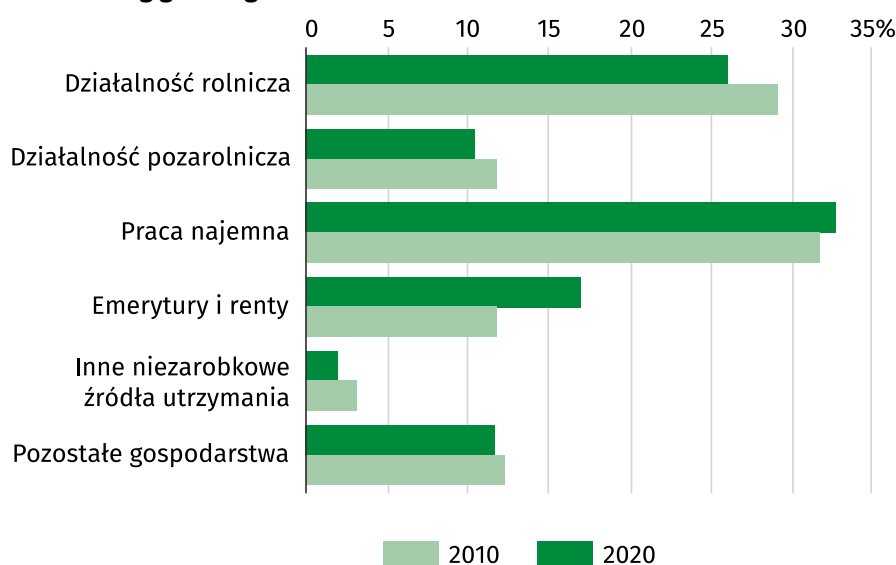
W przeliczeniu na 100 gospodarstw przypadało prawie 99 ciągników (12. lokata w kraju), co było wynikiem wyższym niż w 2010 r. (o ponad 8 sztuk), ale niższym niż średnio w Polsce (110 ciągników na 100 gospodarstw). Na 100 ha użytków rolnych przypadało niemal 6 ciągników (13. lokata w kraju), co jest wynikiem nieco niższym niż w 2010 r. i mocno odbiegającym od średniej w kraju (10 ciągników na 100 gospodarstw).

6. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

W 2020 r., 52 tys. gospodarstw domowych uzyskiwało dochód z tytułu działalności rolniczej (10. lokata w kraju, spadek o 15,3% w stosunku do 2010 r.), w tym dla 14 tys. gospodarstw było to główne źródło utrzymania (11. lokata w kraju, spadek o 24,0%) – stanowiły one 3,4% takich gospodarstw w Polsce.

Podobnie, jak w 2010 r., dla większej liczby gospodarstw głównym źródłem utrzymania była praca najemna aniżeli działalność rolnicza

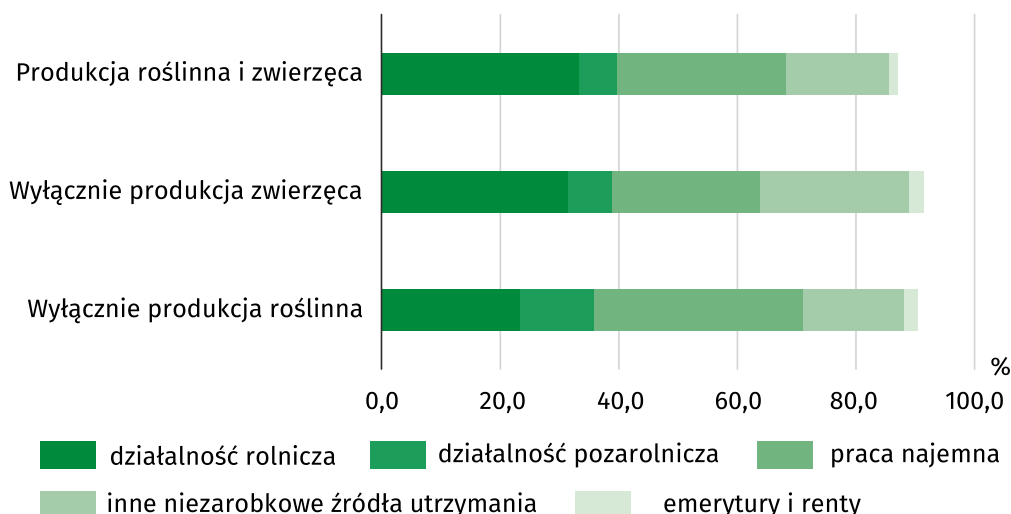
Wykres 8. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

Odsetek gospodarstw głównie utrzymujących się z pracy najemnej wzrósł z 31,8% w 2010 r. do 32,8% w 2020 r., podczas gdy odsetek gospodarstw utrzymujących się głównie z działalności rolniczej obniżył się z 29,2% w 2010 r. do 26,1% w 2020 r. W 2020 r., w porównaniu do 2010 r. wzrósł także odsetek gospodarstw dla których głównym źródłem utrzymania była emerytura bądź renta – z 14,5% do 17,0%.

W ciągu 10 lat znacząco wzrósł odsetek gospodarstw dla których głównym źródłem utrzymania była emerytura bądź renta

Wykres 9. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w 2020 r.

Odsetek gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej przewyższał odsetki dla pozostałych źródeł dochodów w grupie gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą) oraz zwierzęcą (odpowiednio udział 33,3% i 31,4%). W grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną najwyższy był odsetek gospodarstw domowych, które uzyskiwały ponad 50% dochodów z pracy najemnej (35,4%). Jednocześnie najwyższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z emerytur i rent, jak i innych niezarobkowych źródeł wystąpił w grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą (odpowiednio 25,2% i 2,4%).

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2020 r. w województwie dolnośląskim, w porównaniu z danymi uzyskanymi z Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., wskazują na następujące tendencje:

- zmniejszenie się liczby gospodarstw rolnych o 15%, przy jednoczesnym wzroście średniej powierzchni użytków rolnych (UR) przypadającej na 1 gospodarstwo rolne o 2,2 ha;
- zwiększył się udział gospodarstw o powierzchni od 20 do 50 ha o 1,5 p.proc. oraz tych o areale od 50 do 100 ha o 1,2 p.proc.;
- powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych zmniejszyła się o 5,0%;
- pomimo spadku powierzchni użytków rolnych powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych zwiększyła o 3,2%;
- w strukturze zasiewów nadal dominującą uprawą są zboża ogółem – ok. 70%;
- pogłowie bydła utrzymało się na tym samym poziomie, a pogłowie świń zmniejszyło swoją liczebność o 28,7%;
- wśród nawozów mineralnych w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych – o 30,5%;
- średnie zużycie nawozów wapniowych (CaO) w przeliczeniu na 1 ha UR zwiększyło się prawie dwukrotnie;
- wzrosła liczba kombajnów zbożowych (o 3,0%), a ograniczono liczbę pozostałych maszyn rolniczych;
- znacznie obniżył się odsetek gospodarstw utrzymujących się głównie z działalności rolniczej – o 3,1 p.proc.

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r. wskazują na zmiany w rolnictwie, które są efektem silniejszej specjalizacji gospodarstw rolnych przy postępującej koncentracji produkcji rolnej. Struktura dolnośląskich gospodarstw rolnych jest ciągle rozdrobniona, występuje bardzo znaczący odsetek gospodarstw małych, które nie produkują na rynek.

Podstawowym warunkiem poprawy struktury agrarnej jest zmniejszenie liczby gospodarstw, szczególnie tych małych oraz wzrost przeciętnej powierzchni 1 gospodarstwa rolnego. Wyjątkowo korzystne warunki przyrodnicze w województwie dolnośląskim powinny stanowić podstawę dalszej specjalizacji oraz optymalizacji produkcji roślinnej w tym regionie.

* * *

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:

Urząd Statystyczny we Wrocławiu

p.o. Dyrektora Halina Woźniak

tel: 71 37 16 400

Rozpowszechnianie:

Informatorium

tel: 71 37 16 362, 71 37 16 455

Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych

tel. 71 37 16 371

e-mail: A.luczuk@stat.gov.pl

wroclaw.stat.gov.pl

[@WROCLAW_STAT](https://twitter.com/WROCLAW_STAT)

[@USWroclaw](https://www.facebook.com/USWroclaw)

Powiązane opracowania:

[Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników](#)

[Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania](#)

[Informacja o wstępnych wynikach Powszechnego Spisu Rolnego 2020](#)

[Ramowy harmonogram udostępniania informacji wynikowych z Powszechnego Spisu Rolnego 2020 \(PSR 2020\)](#)

Temat dostępny w bazach danych:

[Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020](#)

[Dziedzinowe Bazy Wiedzy→Rolnictwo](#)

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach